

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ,
МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"МІЖНАРОДНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ"
для студентів спеціальності
8.03050301 "Міжнародна економіка"
всіх форм навчання**

Харків. Вид. ХНЕУ, 2013

Затверджено на засіданні кафедри міжнародної економіки та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності.

Протокол № 1 від 30.08.2012 р.

Укладач Черкасов В. І.

P58   Робоча програма навчальної дисципліни "Міжнародний менеджмент" для студентів спеціальності 8.03050301 "Міжнародна економіка" всіх форм навчання / укл. В. І. Черкасов. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2013. – 60 с. (Укр. мов.)

Подано тематичний план навчальної дисципліни та її зміст за модулями й темами, вміщено плани лекцій і семінарських (практичних) занять, матеріал щодо закріплення знань, а саме: самостійну роботу, індивідуально-консультативну роботу, контрольні запитання, а також методику оцінювання знань студентів.

Рекомендовано для студентів економічних спеціальностей.

Вступ

Імпульсом інноваційного розвитку економіки України є інтеграція її суб'єктів господарської діяльності у систему міжнародного поділу праці. Історичний досвід переконливо підтверджує вигідність для країн приймати активну участь у світових процесах кооперації, які сприяють підвищенню ефективності виробництва матеріальних та нематеріальних благ і, як наслідок, успішному вирішенню таких завдань: забезпечення збалансованого розвитку національної економіки, зростання ринків товарів вітчизняного виробництва, підвищення матеріального та культурного рівня народу. Доведено, що є доцільним розвивати експорт тієї продукції, яка дозволяє отримати найбільшу валютну виручку на одиницю витрат суспільної праці, імпортувати ті товари, власне виробництво яких вимагало б більших витрат порівняно з витратами валютних коштів для придбання цих товарів. Результативність бізнесу суб'єктів господарської діяльності у сучасних умовах глобалізації економіки значною мірою залежить від рівня їх міжнародного менеджменту. У цьому контексті дисципліна "Міжнародний менеджмент" є однією з найважливіших.

Навчальна дисципліна належить до циклу обов'язкових професійно орієнтованих дисциплін за фаховим спрямуванням "Економіка та підприємництво" за спеціальності 8.03050301 "Міжнародна економіка".

Мета навчальної дисципліни: формування у студентів системи теоретичних знань і практичних навичок з ефективного управління міжнародним бізнесом у нових умовах господарювання.

Для досягнення мети поставлені **основні завдання**, які полягають у тому, що студенти повинні:

отримати цілісне уявлення про міжнародний менеджмент як систему управління міжнародним бізнесом, його функції та структуру;

усвідомити дію законів та сучасних тенденцій у сфері управління міжнародним бізнесом;

засвоїти принципи та методи формування систем міжнародного менеджменту господарських організацій (підприємств) різних форм власності та організаційно-правових форм;

набути здатностей досліджувати вплив глобалізації на системи менеджменту;

генерувати та матеріалізувати ідеї раціонального управління позитивним розвитком суб'єктів господарської діяльності України в умовах глобалізації економіки;

досліджувати мотиви вступу суб'єктів господарювання до інтегрованих структур міжнародного бізнесу;

науково обґрунтовувати напрями підвищення ефективності операційних процесів у сфері міжнародної діяльності господарських організацій (підприємств);

набути практичних навичок щодо прийняття управлінських рішень з урахуванням кон'юнктури ринків, реалізації стратегій інноваційного розвитку господарських організацій (підприємств), ведення бізнесу в умовах глобалізації економіки.

Об'єктом вивчення дисципліни є система управління міжнародним бізнесом суб'єкта господарювання.

Предметом навчальної дисципліни є вивчення відносин у сфері управління міжнародним бізнесом суб'єкта господарювання, принципи, методи та інструментарій міжнародного менеджменту.

Структура навчальної дисципліни наведена у табл. 1.

Таблица 1

Структура навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна: підготовка магістрів	Галузь знань, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS – 3, у тому числі: змістовних модулів – 2	Шифр та назва галузі знань: 0305 "Економіка та підприємництво"	Обов'язкова. Рік підготовки: 5. Семестр: 1 (9)
Кількість годин: усього – 108; за змістовними модулями: модуль 1 – 54; модуль 2 – 54	Шифр та назва спеціальності: 8.03050301 "Міжнародна економіка"	Кількість годин, відведених на: лекції – 34; практичні (семінарські) – 18; самостійну роботу – 48; поточні консультації – 8
Кількість тижнів викладення навчальної дисципліни: 17. Кількість годин за тиждень – 6,5	Освітньо- кваліфікаційний рівень: магістр	Вид контролю: залік

Робоча програма навчальної дисципліни розроблена відповідно до вимог Галузевого стандарту вищої освіти на базі освітньо-професійної програми підготовки магістра, розробленої Науково-методичною комісією з економіки і підприємництва Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

1. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Необхідна навчальна база перед початком вивчення дисципліни: з метою найкращого засвоєння матеріалу. Студенти повинні до початку викладання даної дисципліни оволодіти знаннями і навичками в галузі економічної теорії, міжнародних економічних відносин, економіки підприємства, економіко-математичних методів та кібернетики, маркетингу, міжнародного маркетингу, теорії організацій, основ менеджменту.

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час лекційних занять та виконуючи практичні завдання. Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота студентів та консультації. Усі види занять розроблені відповідно до кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

При викладанні навчальної дисципліни основна увага приділяється досягненню синтезу теорії і практики, що сприяє оволодінню студентами певних компетентностей, які наведені у табл. 2. Кваліфікаційні характеристики, якими мають володіти випускники після вивчення навчальної дисципліни, наведені у табл. 3.

Таблиця 2

Предметні компетентності, якими мають володіти випускники після вивчення навчальної дисципліни

Назва теми	Назва компетентностей
1	2
Змістовний модуль 1. Теоретичні засади управління міжнародним бізнесом	
Тема 1. Сутність міжнародного бізнесу та міжнародного менеджменту	К1 1.1. Здатність визначати концепцію та застосовувати методи створення ефективної системи міжнародного менеджменту. 1.2. Здатність досліджувати тенденції розвитку міжнародного бізнесу та напрямів удосконалення міжнародного менеджменту. 1.3. Здатність виявляти та використовувати резерви підвищення ефективності міжнародного менеджменту за допомогою інтерактивного маркетингу

1	2
	<p>1.4. Здатність забезпечувати функціонування системи управління бізнесом відповідно до вимог міжнародних стандартів якості.</p> <p>1.5. Здатність якісно виконувати основні функції міжнародного менеджменту.</p> <p>1.6. Здатність управляти процесом підвищення конкурентоспроможності продукції підприємства на внутрішніх та зовнішніх ринках.</p> <p>1.7. Здатність підвищувати ефективність системи міжнародного менеджменту</p>
Тема 2. Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища міжнародного бізнесу	<p style="text-align: center;">К2</p> <p>2.1. Здатність аналізувати вплив факторів внутрішнього та зовнішнього середовища організації на процес інноваційного розвитку її міжнародної економічної діяльності.</p> <p>2.2. Здатність проводити дослідження динаміки попиту іноземних споживачів на продукцію вітчизняного підприємства.</p> <p>2.3. Здатність оцінювати експортний потенціал підприємства та його потреб у імпорті.</p> <p>2.4. Здатність проводити конкурентний аналіз діяльності підприємства та стану відповідної галузі в країні базування та за її кордонами.</p> <p>2.5. Здатність проводити ситуаційний аналіз становища підприємства на зовнішніх ринках.</p> <p>2.6. Здатність визначати напрями діяльності підприємства щодо розширення ринків збуту експортної продукції.</p> <p>2.7. Здатність проводити аналіз стану ринкової інфраструктури в країні базування та за її кордонами</p>
Тема 3. Дослідження процесу становлення глобального менеджменту	<p style="text-align: center;">К3</p> <p>3.1. Здатність урахувати вплив тенденції розвитку глобалізації на теорію і практику управління.</p> <p>3.2. Здатність досліджувати вплив глобалізації економіки на процес формування системи міжнародного менеджменту.</p> <p>3.3. Здатність оцінювати дії факторів глобалізації на процес виробництва конкурентоспроможної продукції.</p> <p>3.4. Здатність приводити основні цілі та функції менеджменту відповідні до процесів економічної глобалізації.</p> <p>3.5. Здатність визначати напрями підвищення ефективності системи менеджменту в процесі поглиблення інтеграції України до СОТ.</p> <p>3.6. Усвідомлювати принципові особливості нових міжнародних економічних структур – мультинаціональних корпорацій та мережі інтернаціонального бізнес-сервісу</p>

1	2
	3.7. Здатність набувати та використовувати знання про особливості управління організаціями в епоху глобалізації всіх сфер людської діяльності
Тема 4. Інноваційно-технологічна політика міжнародної фірми	<p style="text-align: center;">K4</p> 4.1. Здатність приймати безпосередню участь у розробці стратегій інноваційного розвитку міжнародного бізнесу господарської організації. 4.2. Здатність проводити інноваційну політику господарської організації у сфері міжнародного бізнесу. 4.3. Здатність проводити технологічний аудит виробництва на його відповідність стандартам ISO. 4.4. Здатність забезпечувати проведення НДДКР для підвищення ефективності міжнародної економічної діяльності (МЕД). 4.5. Здатність сприяти впровадженню наукоємних технологій, що зберігають ресурси та не забруднюють природу. 4.6. Здатність створювати умови для розвитку гнучкого автоматизованого виробництва як найважливішого фактору підвищення конкурентоспроможності вітчизняних підприємств. 4.7. Здатність здійснювати контролінг інноваційних проектів розвитку МЕД
Тема 5. Форми та методи здійснення міжнародних комерційних операцій	<p style="text-align: center;">K5</p> 5.1. Здатність взаємодіяти з міжнародними організаціями, що сприяють розвитку світогосподарських зв'язків. 5.2. Здатність управляти виробництвом експортної продукції та комерційними операціями в стилі взаємодії (за концепцією інтерактивного маркетинг-менеджменту). 5.3. Здатність підвищувати ефективність управління міжнародними комерційними операціями суб'єкта господарської діяльності. 5.4. Здатність здійснювати моніторинг міжнародних комерційних операцій. 5.5. Здатність визначати напрями підвищення ефективності міжнародних комерційних операцій підприємства. 5.6. Здатність удосконалювати організаційні форми здійснення експортно-імпортних операцій. 5.7. Здатність обґрунтовувати вибір форм та методів торгівлі продукцією підприємства на міжнародних ринках
Тема 6. Комунікаційно-інформаційні процеси у сфері управління міжнародною економічною діяльністю	<p style="text-align: center;">K6</p> 6.1. Здатність підвищувати ефективність сполучних процесів у процесі управління міжнародним бізнесом. 6.2. Здатність усувати комунікаційні бар'єри та вдосконалювати мистецтво спілкування у сфері міжнародного бізнесу та менеджменту

1	2
	<p>6.3. Здатність забезпечувати ефективність комунікаційно-інформаційного процесу у сфері управління міжнародною економічною діяльністю (МЕД).</p> <p>6.4. Здатність створювати умови для забезпечення міжнародних менеджерів релевантною інформацією.</p> <p>6.5. Здатність результативно управляти взаємодією суб'єкта господарювання із контрагентами у сфері міжнародного бізнесу.</p> <p>6.6. Здатність підвищувати ефективність ділових контактів з партнерами у сфері міжнародного бізнесу.</p> <p>6.7. Здатність підвищувати якість PR-функції міжнародного менеджменту</p>
<p>Тема 7. Прийняття рішень у процесі управління міжнародним бізнесом</p>	<p style="text-align: center;">K7</p> <p>7.1. Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення у сфері міжнародної діяльності підприємства з урахуванням кон'юнктури ринків.</p> <p>7.2. Здатність економічно обґрунтовувати доцільність виходу підприємства зі своєю продукцією на ринки різних країн.</p> <p>7.3. Здатність приймати рішення щодо створення проектної групи для вирішення проблем інноваційного розвитку МЕД.</p> <p>7.4. Здатність застосовувати методи ризик-менеджменту при виникненні кризових ситуацій у сфері МЕД.</p> <p>7.5. Здатність застосовувати сучасні технології прийняття рішень при виникненні надзвичайних ситуацій у сфері міжнародного бізнесу .</p> <p>7.6. Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо відновлення та охорони природи в процесі міжнародної економічної діяльності.</p> <p>7.7. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та сучасні ІТ у процесі прийняття рішень щодо розвитку МЕД</p>
<p>Змістовний модуль 2. Основні функції міжнародного менеджменту та напрями його вдосконалення</p>	
<p>Тема 8. Планування міжнародної економічної діяльності</p>	<p style="text-align: center;">K8</p> <p>8.1. Здатність додержуватися принципів раціонального планування міжнародної економічної діяльності суб'єкта господарювання (МЕД).</p> <p>8.2. Здатність здійснювати класифікацію стратегій МЕД.</p> <p>8.3. Здатність генерувати інноваційні ідеї для розвитку міжнародного бізнесу.</p> <p>8.4. Здатність аналізувати зовнішнє та внутрішнє середовище організації, формулювати її місію та цілі, визначати необхідні ресурси для розвитку МЕД</p>

1	2
	<p>8.5. Здатність виявляти характерні риси стратегічних профілів міжнародної економічної діяльності для успішного формування господарського портфеля організації.</p> <p>8.6. Здатність обґрунтовано визначати корпоративні, ділові, функціональні та операційні стратегії МЕД.</p> <p>8.7. Здатність забезпечувати процес розробки та виконання бізнес-планів розвитку МЕД</p>
Тема 9. Організація міжнародної економічної діяльності	<p style="text-align: center;">K9</p> <p>9.1. Здатність забезпечувати інтеграцію вітчизняних суб'єктів господарської діяльності до систем міжнародного поділу праці.</p> <p>9.2. Здатність організувати здійснення оптимального варіанта виходу суб'єкта господарювання зі своєю продукцією на міжнародні ринки.</p> <p>9.3. Здатність підтримувати ефективні зв'язки з органами державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.</p> <p>9.4. Здатність урахувати роль інтегрованих структур міжнародного бізнесу у світовій економіці та їх вплив на розвиток вітчизняних суб'єктів господарювання.</p> <p>9.5. Здатність виявляти переваги та недоліки різних класів та видів організаційних структур управління МЕД.</p> <p>9.6. Здатність розвивати адаптивні здатності організаційних структур управління міжнародним бізнесом.</p> <p>9.7. Здатність приводити організаційні структури управління господарською організацією відповідно до стратегій інноваційного розвитку міжнародного бізнесу</p>
Тема 10. Мотивація та контроль міжнародної економічної діяльності	<p style="text-align: center;">K10</p> <p>10.1. Здатність забезпечувати результативне функціонування мотиваційного механізму в системі міжнародного менеджменту.</p> <p>10.2. Здатність будувати шкали преміювання керівників та спеціалістів за досягнення результатів міжнародної діяльності підприємства.</p> <p>10.3. Здатність передбачати компенсаційні заходи для посилення мотивації міжнародних менеджерів та спеціалістів до підвищення ефективності їх діяльності на зовнішніх ринках та закордонних філіях вітчизняної компанії.</p> <p>10.4. Здатність забезпечувати ефективність функціонування механізму контролю в системі міжнародного менеджменту</p>

1	2
	<p>10.5. Здатність здійснювати стратегічний та оперативний контроль міжнародної економічної діяльності.</p> <p>10.6. Здатність контролювати хід процесів виробництва та збуту експортної продукції з урахуванням вимог стандартів ISO.</p> <p>10.7. Здатність забезпечувати проведення обліку, аналізу та регулювання ходу виконання експортно-імпортних операцій</p>
Тема 11. Фінансиаризація системи міжнародного менеджменту	<p style="text-align: center;">K11</p> <p>11.1. Здатність аналізувати поточний фінансовий стан міжнародної фірми (підприємства – суб'єкта ЗЕД).</p> <p>11.2. Здатність у сучасних умовах розвитку процесу глобалізації економіки дотримуватися принципу фінансиаризації менеджменту.</p> <p>11.3. Здатність розуміти місце та роль міжнародного фінансового менеджменту у загальній системі управління діяльністю компанії.</p> <p>11.4. Здатність сприяти ефективному виконанню функцій міжнародного фінансового менеджменту.</p> <p>11.5. Здатність розвивати адаптивні властивості системи міжнародного фінансового менеджменту.</p> <p>11.6. Здатність організовувати процес складання бюджету міжнародної фірми та контролю його виконання.</p> <p>11.7. Здатність розробляти стратегію хеджування валютного ризику та здійснювати заходи щодо його зниження</p>
Тема 12. Управління процесом іноземного інвестування програм розвитку вітчизняного виробництва	<p style="text-align: center;">K12</p> <p>12.1. Здатність підвищувати ефективність проектів розвитку вітчизняного виробництва за участю іноземного інвестора.</p> <p>12.2. Здатність здійснювати класифікацію іноземних інвестицій та форм їх здійснення.</p> <p>12.3. Здатність виконувати розрахунки ефективності іноземних інвестиційних проектів.</p> <p>12.4. Здатність приймати безпосередню участь у розробленні стратегії іноземного інвестування проектів інноваційного розвитку вітчизняних підприємств.</p> <p>12.5. Здатність використовувати сучасну техніку залучення кредитних ресурсів для реалізації стратегій інноваційного розвитку господарських організацій.</p> <p>12.6. Здатність приймати рішення при додержанні положень нормативно-правової бази системи управління іноземним інвестуванням в Україні</p>

1	2
	12.7. Здатність звертати пильну увагу на правові ознаки іноземних суб'єктів інвестиційної діяльності
<p>Тема 13.</p> <p>Особливості керівництва в міжнародних компаніях та забезпечення ефективності діяльності її багатонаціонального колективу</p>	<p style="text-align: center;">K13</p> <p>13.1. Здатність розробляти та проводити науково обґрунтовану кадрову політику міжнародної компанії при застосуванні досягнень психології та соціології.</p> <p>13.2. Здатність обґрунтовано вибирати та використовувати певні підходи до формування міжнародного колективу компанії: етноцентризм, поліцентризм, регіоцентризм, геоцентризм.</p> <p>13.3. Здатність формувати управлінську команду за певними критеріями відбору міжнародних менеджерів.</p> <p>13.4. Здатність за певними показниками оцінювати потенціал управлінської команди міжнародної компанії та її керівника.</p> <p>13.5. Здатність об'єктивно оцінювати результати діяльності міжнародних менеджерів та використовувати обґрунтовані шкали їх стимулювання.</p> <p>13.6. Здатність створювати міжнародну проектну групу та організувати її діяльність за допомогою системи SMART.</p> <p>13.7. Здатність використовувати позитивний досвід організації процесу навчання співробітників міжнародної компанії</p>
<p>Тема 14.</p> <p>Підвищення рівня культури та соціальної відповідальності міжнародного менеджменту</p>	<p style="text-align: center;">K14</p> <p>14.1. Здатність приводити до взаємної відповідності організаційної культури та стратегії розвитку МЕНД.</p> <p>14.2. Здатність підвищувати рівень організаційної культури на основі досягнень науки "культурологія".</p> <p>14.3. Здатність розуміти сутність понять "соціальна відповідальність", "соціальна справедливість", "соціальне партнерство" та їх практичне значення для успішного ведення міжнародного бізнесу.</p> <p>14.4. Здатність удосконалювати систему міжнародного менеджменту шляхом підвищення культури та соціальної відповідальності керівників господарської організації.</p> <p>14.5. Здатність постійно орієнтуватися на загальносвітові етичні цінності та враховувати національні культурні стереотипи в процесі управління господарською організацією.</p> <p>14.6. Здатність досліджувати вплив глобалізації економіки на організаційну культуру підприємства.</p> <p>14.7. Здатність організувати навчання етичній поведінці міжнародних менеджерів та їх підлеглих</p>

**Кваліфікаційні характеристики, якими мають володіти
випускники після вивчення навчальної дисципліни
"Міжнародний менеджмент"**

Знання	Уміння	Комунікації	Автономність і відповідальність
Компетентність – здатність розв’язувати складні завдання і проблеми в галузі міжнародного менеджменту або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та характеризується невизначеністю умов і вимог			
<p>Спеціалізовані концептуальні знання щодо управління міжнародним бізнесом, набуті у процесі навчання та професійної діяльності на рівні досягнень НТП та світової культури, які є основою для оригінального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті дослідницької роботи. Критичне осмислення проблем у галузі міжнародного менеджменту організацій</p>	<p>Розв’язання складних завдань управління експортно-імпортними операціями, що потребують оновлення та інтеграції знань часто в умовах неповної чи недостатньої інформації про внутрішні та зовнішні ринки факторів виробництва та готової продукції, суперечливих вимог учасників господарського процесу у країні базування та країнах, що приймають. Проведення дослідницької та/або інноваційної діяльності щодо управління міжнародною економічною діяльністю</p>	<p>Зрозуміле і недвозначне донесення власних висновків щодо прийнятого управлінського рішення в галузі міжнародного бізнесу, а також знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються. Математичне моделювання, застосування кібернетики та ІТ в системі міжнародного менеджменту з врахуванням тенденції глобалізації. Використання іноземних мов у професійній діяльності</p>	<p>Прийняття оптимальних управлінських рішень в процесі створення продукції, яка орієнтована на задоволення вимог внутрішніх та зовнішніх ринків у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів до прогнозування попиту на вироби та послуги господарської організації (підприємства). Відповідальність за підвищення професійних знань і практик кожного працівника, оцінку стратегічного розвитку команди та вдосконалення соціальної сфери. Здатність людини до подальшого навчання та підвищення рівня її культури на основі національних традицій та кращих міжнародних зразків поведінки</p>

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Організаційне формування навчального процесу з навчальної дисципліни має починатися з ознайомлення кожного студента з програмою дисципліни та формами організації навчального процесу – зі структурою, змістом та обсягом навчальних модулів, а також з формами контролю та методикою оцінювання рівня засвоєння студентами програмного матеріалу.

Згідно з програмою організаційними формами навчального процесу з навчальної дисципліни є: лекції, семінарські та практичні заняття; самостійна робота студентів; контрольні заходи.

Освоєння студентом навчальної дисципліни відбувається шляхом послідовного опанування матеріалу, структурованого у формі навчальних модулів. **Навчальний модуль** – це виокремлена і відносно самостійна складова дисципліни як сукупність взаємопов'язаних за змістом та логікою формування елементів навчального матеріалу, засвоєння якого формує певний рівень системи знань із даної дисципліни. Структура залікового кредиту дисципліни наведена у табл. 4.

Таблиця 7

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Теми	Кількість годин, відведених на:			
	лекції	практичні (семінарські) заняття	самостійну роботу студента	індивідуальну роботу
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. Теоретичні засади управління міжнародним бізнесом				
Тема 1. Сутність міжнародного бізнесу та міжнародного менеджменту	2		2	
Тема 2. Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища міжнародного бізнесу	2	2	2	
Тема 3. Дослідження процесу становлення глобального менеджменту	2	2	4	

Закінчення табл. 4

1	2	3	4	5
Тема 4. Інноваційно-технологічна політика міжнародної фірми	2		4	1
Тема 5. Форми та методи здійснення міжнародних комерційних операцій	4	2	4	1
Тема 6. Комунікаційно-інформаційні процеси у сфері управління міжнародною економічною діяльністю	4		4	1
Тема 7. Прийняття рішень у процесі управління міжнародним бізнесом	2	2	4	1
Змістовний модуль 2. Основні функції міжнародного менеджменту та напрями його вдосконалення				
Тема 8. Планування міжнародної економічної діяльності	4	2	4	
Тема 9. Організація міжнародної економічної діяльності	2	2	4	
Тема 10. Мотивація та контроль міжнародної економічної діяльності	2	2	4	
Тема 11. Фінансиаризація міжнародного менеджменту	2	2	4	1
Тема 12. Управління процесом іноземного інвестування програм розвитку вітчизняного виробництва	2	2	4	1
Тема 13. Особливості керівництва в міжнародних компаніях та забезпечення ефективності діяльності її багатонаціонального колективу	2		2	1
Тема 14. Підвищення рівня культури та соціальної відповідальності міжнародного менеджменту	2		2	1
Усього годин	34	18	48	8

3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами

Змістовний модуль 1. Теоретичні засади управління міжнародним бізнесом

Тема 1. Сутність міжнародного бізнесу та міжнародного менеджменту

Ключові слова: міжнародний поділ праці, міжнародний бізнес, міжнародний менеджмент, інтерактивний маркетинг, внутрішньофірмовий маркетинг, маркетинг усередині країни, міжнародний маркетинг, глобальний маркетинг, аналіз, стратегії, структура, сполучні процеси, основні функції, соціально-психологічні аспекти.

1.1. Основні риси міжнародного бізнесу та характеристика процесу його ведення.

Міжнародний бізнес як наслідок розвитку й поглиблення міжнародного поділу праці. Причини формування та розвитку міжнародного бізнесу. Періодизація розвитку міжнародного бізнесу. Основні риси сучасного міжнародного бізнесу. Суб'єкти міжнародного бізнесу. Основні складові успіху господарської організації (підприємства) у сфері міжнародного бізнесу. Принципи та методи управління міжнародним бізнесом. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Вплив національних культур на формування особливостей ведення міжнародного бізнесу.

1.2. Інтерактивний маркетинг як концептуальна основа управління сучасним міжнародним бізнесом.

Теоретичні та методологічні основи інтерактивного маркетингу. Складові інтерактивного маркетингу: внутрішньофірмовий маркетинг, маркетинг усередині країни, міжнародний маркетинг, глобальний маркетинг. Результати маркетингових досліджень як основа для прийняття управлінських рішень у сфері міжнародного бізнесу. Стратегії міжнародного маркетингу. Форми та методи виходу суб'єктів господарювання на зовнішні ринки.

1.3. Сутність та структура системи міжнародного менеджменту.

Визначення поняття "міжнародний менеджмент", його об'єкт, предмет та загальні цілі. Наукові підходи до формування системи міжнародного менеджменту. Основні підсистеми системи міжнародного менеджменту. Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища міжнародного бізнесу. Сполучні процеси в системі міжнародного менеджменту. Прийняття управлінських рішень у сфері міжнародної економічної діяльності. Основні функції міжнародного менеджменту. Соціально-психологічні аспекти міжнародного менеджменту.

Тема 2. Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища міжнародного бізнесу

Ключові слова: середовище, взаємодія факторів, комплексний аналіз, синтез, діагностика, дослідження потреб, коливання попиту, експорт, імпорт, звіти, потенціал, конкурентоспроможність, ефективність.

2.1. Аналіз внутрішнього середовища міжнародної фірми.

Діагностика місії, цілей та стратегій міжнародної компанії. Оцінка відповідності організаційних структур управління міжнародним бізнесом стратегіям компанії. Розробка технологічної політики та застосування новацій менеджментом міжнародної компанії. Порядок видачі завдань та надання звітів у системі міжнародного менеджменту. Характеристика керівників та спеціалістів міжнародної фірми.

2.2. Комплексний аналіз зовнішнього середовища міжнародного бізнесу.

Стартовий аналіз макрозовнішнього середовища міжнародної фірми та її системи менеджменту. Урахування національних стереотипів поведінки у сфері міжнародного бізнесу. Конкурентний аналіз галузі в країні базування та в країнах, що приймають. Характеристика мікрозовнішнього середовища міжнародного бізнесу. Ситуаційний аналіз господарської організації (підприємства), оцінка її позиції на зовнішніх ринках.

2.3. Взаємодія факторів внутрішнього та зовнішнього середовища міжнародного бізнесу.

Дослідження потреб споживачів та коливання попиту на експортну продукцію. Оцінка імпортних потреб фірми. Характеристика взаємовід-

носин господарської організації з її власниками, кредиторами, інвесторами, персоналом, а також з місцевою і державною владою. Ефективність управління трудовими, фінансовими та матеріальними ресурсами господарської організації. Оцінка експортного потенціалу підприємства. Модель CAME-аналізу та синтезу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства, визначення його конкурентоспроможності.

Тема 3. Дослідження процесу становлення глобального менеджменту

Ключові слова: тенденції, глобалізація, технологічна глобалізація, виробництво, глобальні підприємства інституційна глобалізація, світова економіка, ринкові можливості, Світова організація торгівлі, стандарти ISO, менеджмент тотальної якості, сертифікації.

3.1. Глобалізація як характерна риса сучасного бізнесу.

Світові тенденції розвитку соціально-економічних процесів. Глобалізація як основна тенденція розвитку світової економіки. Розвиток процесу глобалізації міжнародного бізнесу. Взаємозв'язок накопичення знань та глобалізації бізнесу. Фактори глобалізації виробництва. Технологічна глобалізація як характерна риса сучасного бізнесу.

3.2. Вплив глобалізації на процес формування систем міжнародного менеджменту.

Становлення глобальних підприємств. Використання глобального підходу до формування та розвитку системи міжнародного менеджменту з метою отримання нових ринкових можливостей. Приведення основних завдань та функцій менеджменту відповідно до процесу технологічної глобалізації.

3.3. Побудова систем менеджменту вітчизняних підприємств відповідно до вимог міжнародних стандартів ISO.

Характерні риси інституційної торгівельно-економічної глобалізації в рамках Світової організації торгівлі (СОТ). Принципи та основні правила СОТ. Негативні наслідки та переваги, які виявляються в процесі посилення взаємодії України і СОТ. Процес раціоналізації досвіду СОТ шляхом створення стандартів ISO. Розв'язання актуальних проблем розробки та впровадження систем менеджменту тотальної якості (TQM)

у сферу діяльності підприємств. Етапи процесу сертифікації систем міжнародного менеджменту вітчизняних підприємств та їх продукції згідно з вимогами стандартів ISO.

Тема 4. Інноваційно-технологічна політика міжнародної фірми

Ключові слова: інтернаціоналізація, стратегії інноваційного розвитку, технологічні зміни, технологічна політика, науково-технічна політика, інноваційна політика, науково-технічні новації, інноваційна діяльність, бізнес-проекти, НДДКР, трансфер технологій, технологічний аудит, інтелектуальна власність.

4.1. Сучасні підходи до розробки та здійснення технологічної політики міжнародної фірми.

Особливості сучасного технологічного розвитку міжнародної економічної діяльності. Інтернаціоналізація технологічної політики. Визначення цілей, засобів та стратегій інноваційного розвитку вітчизняних суб'єктів господарювання. Основні завдання та функції управління інноваційною діяльністю підприємств. Інноваційна політика у сфері міжнародного бізнесу. Цілі та основні типи сучасної технологічної політики міжнародних фірм. Вплив технологічних змін на систему міжнародного менеджменту. Форми та методи управління процесом здійснення науково-технічної політики.

4.2. Планування та організація міжнародних НДДКР.

Стратегія науково-технічного співробітництва міжнародних корпорацій. Планування та вибір форм співробітництва у сфері міжнародних НДДКР. Моделі розміщення НДДКР. Способи фінансування міжнародних НДДКР. Технологічний аудит виробництва на його відповідність міжнародним стандартам ISO. Організація розробки та просування бізнес-проектів на ринки науково-технічних новацій.

4.3. Організація трансферу технологій та сучасних методів управління бізнесом.

Міжнародного ринку науково-технічних новацій. Сучасні тенденції розвитку торгівлі технологіями. Класифікація форм передачі технологій та сучасних методів управління бізнесом. Форми та методи трансферу технологій. Правова охорона інтелектуальної власності.

Тема 5. Форми та методи здійснення міжнародних комерційних операцій

Ключові слова: світогосподарські зв'язки, Європейський союз, єдиний ринок, зовнішньоекономічні пріоритети, міжнародна торгівля, торгівельні операції, міжнародні комерційні операції, експортно-імпортні операції, міжнародні посередницькі організації, страхування, державна підтримка, регламентація, контрактна діяльність, моніторинг, контролінг.

5.1. Міжнародні організації та інститути сприяння розвитку міжнародної торгівлі.

Міжнародні організації, що сприяють розвитку системи світогосподарських зв'язків. Зовнішньоекономічні пріоритети Європейського союзу (ЄС). Єдиний ринок ЄС. Політика захисту прав споживача в ЄС. Вплив Світової організації торгівлі на економіку України та діяльність вітчизняних підприємств.

5.2. Основні характеристики.

Методи та форми здійснення торгівельних операцій міжнародних компаній. Характеристика операцій з експорту та імпорту товарів. Торгівля готовою продукцією. Торгівля продукцією в розібраному вигляді. Оренда машин та обладнання. Зустрічна торгівля. Виробнича та збутова кооперація. Торгівля у складі. Компенсаційні операції у сфері міжнародного бізнесу. Торгівля комплектним обладнанням. Методи розрахунку економічної ефективності міжнародних комерційних операцій.

5.3. Регламентація міжнародних комерційних операцій. Дослідження факторів підвищення ефективності міжнародних комерційних операцій. і експортних операцій. Удосконалення організаційних форм здійснення експортно-імпортних операцій. Формування систем процесів здійснення. Забезпечення результативності контрактної діяльності суб'єкта господарювання. Організація підготовки, складання та виконання умов зовнішньоекономічних контрактів. Розрахунок економічної ефективності міжнародних комерційних операцій.

Тема 6. Комунікаційно-інформаційні процеси у сфері управління міжнародною економічною діяльністю

Ключові слова: науковий підхід, інформаційна комунікація, соціальна комунікація, ефективна комунікація, елементи та етапи комуніка-

ційного процесу, обмін повідомленнями, типи міжнародних комунікацій, інформаційні бар'єри, *інформаційний менеджмент*, режим швидкого реагування, інформаційні технології, автоматизовані робочі місця, аутсорсинг, реінжиніринг, мережа Інтернет, електронний бізнес, електронна комерція, віртуальна організація.

6.1. Науковий підхід до забезпечення ефективності комунікаційно-інформаційних процесів.

Визначення понять: сполучні процеси, комунікаційні процеси, інформаційна комунікація, соціальна комунікація, ефективна комунікація. Типологія комунікацій у системах управління діяльністю господарських організацій. Базові елементи комунікаційного процесу. Етапи ефективного комунікаційно-інформаційного процесу. Розв'язання проблем у процесі обміну повідомленнями. Схеми побудови ефективних комунікацій в організаціях.

6.2. Особливості комунікаційного процесу в системі міжнародного менеджменту.

Цілі комунікацій у сфері міжнародного бізнесу. Основні типи міжнародних комунікацій. Інформаційна комунікація як сполучний процес у системі управління міжнародною діяльністю господарської організації. Особлива роль комунікації в системі міжнародного менеджменту. Аналіз комунікаційного процесу в господарській організації та у сфері її міжнародної діяльності. Планування та організація комунікаційного процесу у системі міжнародного менеджменту. Вимоги до вмінь міжнародних менеджерів ефективно використовувати системи комунікацій. Розвиток здатностей міжнародного менеджменту успішно долати інформаційні бар'єри: мовні, часові, екологічні, психологічні, організаційні, методичні, технологічні.

6.3. Упровадження систем інформаційного менеджменту у сферу міжнародної діяльності господарських організацій.

Забезпечення режиму швидкого реагування в процесі надходження звітів від операційних підрозділів до штаб-квартири міжнародної компанії. Мінімізація виробничого, підприємницького та фінансового ризиків шляхом професійного застосування міжнародними менеджерами сучасних ІТ. Підвищення ефективності діяльності міжнародних менеджерів завдяки їх забезпеченню автоматизованими робочими місцями (АРМ). Формування та функціонування системи інформаційного менеджменту

за концепціями інтерактивного маркетингу, аутсорсингу, реінжинірингу, моніторингу та контролінгу. Роль і значення в процесі функціонування системи інформаційного менеджменту мережі Інтернет. Форми та методи електронного бізнесу, електронної комерції, віртуальної організації міжнародного бізнесу.

Тема 7. Прийняття рішень у процесі управління міжнародним бізнесом

Ключові слова: управлінські рішення, інформаційне забезпечення, технологія прийняття рішень, класифікація, невизначеність, ризик, стабілізація економіки, цільові фонди ризику, інноваційні банки, венчурні фірми, ризик-тейкери, моделювання, економіко-математичні методи.

7.1. Принципи та методи прийняття управлінських рішень у сфері міжнародного бізнесу.

Теоретичні засади прийняття управлінських рішень. Особливості процесу прийняття управлінських рішень у сфері міжнародного бізнесу. Прийняття управлінських рішень за концепцією інтерактивного маркетингу. Вплив культури різних країн на прийняття управлінських рішень. Інформаційне забезпечення процесу прийняття управлінських рішень у системі міжнародного менеджменту. Методи економічного обґрунтування управлінських рішень у сфері міжнародного бізнесу.

7.2. Технологія прийняття управлінських рішень у сфері міжнародного бізнесу.

Ознаки класифікації управлінських рішень у сфері міжнародного бізнесу. Етапи процесу прийняття та виконання управлінських рішень у системі міжнародного менеджменту. Особливості прийняття управлінських рішень в умовах невизначеності та ризику. Заходи щодо зниження ризику у сфері міжнародного бізнесу та стабілізації економіки підприємства. Використання послуг цільових фондів ризику, інноваційних банків, венчурних фірм та рекомендацій ризик-тейкерів.

7.3. Економіко-математичне моделювання в процесі прийняття та реалізації управлінських рішень.

Практичне значення економіко-математичних моделей у процесі прийняття рішень. Теорія ігор. Модель управління запасами. Модель теорії черг. Кореляційні моделі. Імітаційне моделювання. Лінійне програ-

мування. Статистичні методи. Сіткові моделі. Процес побудови та використання економіко-математичних моделей у системі міжнародного менеджменту.

Змістовний модуль 2. Основні функції міжнародного менеджменту та напрями його вдосконалення

Тема 8. Планування міжнародної економічної діяльності

Ключові слова: генерація бізнес-ідеї, формулювання місії, стратегії, класифікації стратегій, корпоративні, ділові, функціональні, операційні стратегії, портфельні стратегії, структура планів, стратегічні, тактичні, оперативні плани, бізнес-плани, реалізації стратегій.

8.1. Структура планів у системі міжнародного менеджменту. Цілі та основні завдання системи планів розвитку міжнародного бізнесу. Принципи формування структури планів у системі міжнародного менеджменту. Місце та роль стратегічних, тактичних та оперативних планів у цій структурі. Організація розробки та виконання бізнес-планів розвитку міжнародного бізнесу підприємства.

8.2. Розробка стратегій розвитку міжнародного бізнесу господарських організацій.

Принципи та ознаки класифікації стратегій розвитку міжнародного бізнесу. Характерні риси стратегічних профілів міжнародної економічної діяльності. Особливості багатонаціональної та глобальної стратегій. Корпоративні, ділові, функціональні та операційні стратегії у сфері міжнародного бізнесу. Портфельні стратегії міжнародної компанії. Обґрунтування вибору стратегії розвитку міжнародного бізнесу. Методи вибору міжнародних стратегій в умовах невизначеності.

8.3. Етапи розробки та реалізації стратегічних планів міжнародної економічної діяльності.

Генерація інноваційних ідей у сфері міжнародного бізнесу. Формулювання місії та цілей організації. Аналіз зовнішнього середовища та управлінське обстеження внутрішніх сильних та слабких сторін господарської організації – суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності. Обґрунтування вибору стратегій розвитку міжнародного бізнесу. Розробка бізнес-плану та бюджету проекту інноваційного розвитку міжнародної

діяльності підприємства. Процедури та правила реалізації стратегій інноваційного розвитку вітчизняних підприємств. Контроль (облік, аналіз, регулювання) процесу виконання планів суб'єкта господарювання у сфері міжнародного бізнесу.

Тема 9. Організація міжнародної економічної діяльності

Ключові слова: поділ праці, організаційні форми, міжнародна інтеграція, міжнародні ринки, джерела ресурсів, конкурентні переваги, організаційні структури, адаптивні властивості, інтегровані структури, корпоративна інтеграція, транснаціональна компанія, мультинаціональна компанія, холдингові форми організації, фінансово-промислові групи, інтегровані банківські структури, міжнародні стратегічні альянси, зниження ризиків.

9.1. Організація виходу суб'єкта господарювання на нові міжнародні ринки.

Організаційні форми міжнародної інтеграції компанії. Забезпечення доступу до нових ринків та до нових джерел ресурсів. Досягнення конкурентних переваг. Підвищення ефективності міжнародної економічної діяльності. Зниження ризиків міжнародної економічної діяльності у процесі міжнародної інтеграції. Організаційний розвиток міжнародної компанії шляхом раціонального поділу праці.

9.2. Організаційні структури управління міжнародним бізнесом суб'єктів господарювання

Основні положення та особливості побудови організаційних структур управління міжнародною економічною діяльністю. Переваги та недоліки різних видів організаційних структур управління. Приведення організаційної структури управління міжнародним бізнесом відповідно до стратегій господарської організації (підприємства). Розвиток адаптивних властивостей організаційних структур управління міжнародним бізнесом.

9.3. Методи та форми функціонування інтегрованих структур міжнародного бізнесу

Основні форми корпоративної інтеграції у міжнародному бізнесі. Сучасні інтегровані структури у міжнародному бізнесі та їх роль у світовій економіці. Критерії вибору структури управління транснаціональних компаній (ТНК). Мотивація створення мультинаціональних компаній

(МНК). Холдингові форми організації МНК. Принципи та форми організації міжнародних фінансово-промислових груп. Напрямки розвитку інтегрованих банківських структур. Методи та форми функціонування міжнародних стратегічних альянсів.

Тема 10. Мотивація та контроль міжнародної економічної діяльності

Ключові слова: мотиваційний механізм, розподіл потреб, методи стимулювання, мотивація ділової кар'єри, компенсаційні підходи, функція контролю, стратегічний контроль, оперативний контроль, регулювання процесу, складання звітів, фінансово-економічні результати, організація аудиту, незалежний аудит, аудиторсько-консультаційні фірми.

10.1. Мотиваційний механізм у системі міжнародного менеджменту.

Теоретичні основи мотивації. Мотиваційні процеси в різних культурах. Розподіл потреб у різних країнах. Системи мотивації персоналу в різних країнах. Принципи формування мотиваційного механізму в системі управління міжнародною економічною діяльністю. Основні складові мотиваційного механізму. Методи стимулювання персоналу міжнародних фірм. Методи мотивації ділової кар'єри працівників міжнародної компанії. Побудова локальної системи стимулювання за досягнення кінцевих результатів у сфері міжнародного бізнесу. Компенсаційні підходи до стимулювання співробітників міжнародної компанії.

10.2. Місце та роль функції контролю в системі міжнародного менеджменту.

Принципи, види та методи контролю МЕНД. Основні характеристики процесу ефективного контролю господарської діяльності. Сутність стратегічного та оперативного контролю діяльності міжнародної компанії та її філій. Регулювання процесу здійснення експортно-імпортних операцій.

10.3. Особливості організації аудиту та складання звітів у міжнародній корпорації.

Роль та значення незалежного аудиту у сфері міжнародної економічної діяльності. Досвід роботи національних міжгалузевих та транснаціональних аудиторсько-консультаційних фірм. Принципи та методи організації аудиту діяльності міжнародних корпорацій (закордонний досвід). Основні цілі та завдання обліку, аналізу, оцінювання фінансово-економічних результатів міжнародної діяльності суб'єкта господа-

рування. Вимоги до звітності в міжнародних компаніях. Інформація для ефективної звітності. Складання та аналіз звітів у системі міжнародного менеджменту.

Тема 11. Фінансиаризація міжнародного менеджменту

Ключові слова: фінансиаризація, міжнародний фінансовий менеджмент, валютно-фінансове середовище, аналіз фінансового стану, бюджет міжнародної фірми, управління фінансовою діяльністю, розподіл прибутку, дивідендна політика, валютний ринок, суб'єкти валютних відносин, валютне регулювання, валютний ризик, оперування з цінними паперами, купівля-продаж акцій.

11.1. Основні концептуальні положення міжнародного фінансового менеджменту.

Дотримання принципу фінансиаризації як найважливіша ознака високої якості системи менеджменту. Визначення поняття та формулювання цілей міжнародного фінансового менеджменту. Місце та роль міжнародного фінансового менеджменту у загальній системі управління діяльністю міжнародної компанії. Особливості валютно-фінансового середовища сучасного менеджменту. Принципи та методи функціонування механізму управління фінансами в системі міжнародного менеджменту.

11.2. Структура міжнародного фінансового менеджменту.

Основні поняття і терміни. Аналіз поточного фінансового стану міжнародної фірми. Фінансування зарубіжних філій. Планування в системі міжнародного фінансового менеджменту. Організація процесу складання та контролю виконання бюджету міжнародної фірми. Регулювання поточної фінансової діяльності міжнародної фірми. Розподіл прибутку та дивідендна політика міжнародної фірми. Складання та аналіз фінансових звітів у системі міжнародного менеджменту. Методи розрахунків та обліку при здійсненні експортно-імпортних операцій. Основні напрями вдосконалення системи міжнародного фінансового менеджменту.

11.3. Валютне регулювання та оперування цінними паперами суб'єкта господарювання на міжнародних ринках.

Загальна характеристика валютного ринку. Права та обов'язки суб'єктів валютних відносин. Валютне регулювання на міжнародному, регіональному і національному рівнях. Принципи та методи функціонування

механізму валютного регулювання на рівні господарської організації (підприємства). Управління процесом купівлі-продажу акцій та інших цінних паперів на міжнародних фінансових ринках. Складові валютного ризику. Заходи щодо зниження валютного ризику господарської організації.

Тема 12. Управління процесом іноземного інвестування програм розвитку вітчизняного виробництва

Ключові слова: іноземне інвестування, класифікація іноземних інвестицій, кредитні ресурси, інвестиційний клімат, суб'єкти інвестиційного процесу, об'єкти інвестиційного процесу, стиль управління інвестиціями, інвестиційні проекти, інвестиційні стратегії, нормативно-правові акти, правові ознаки, управління інвестиційним портфелем.

12.1. Науковий підхід до формування системи управління інвестиціями у сфері міжнародної діяльності підприємств.

Інвестиційний клімат і методи його дослідження. Форми та методи здійснення іноземних інвестицій. Суб'єкти та об'єкти інвестиційного процесу. Основні мотиви здійснення інвестиційних операцій. Міжнародний досвід застосування раціонального стилю управління інвестиціями. Зміст та функції системи управління інвестиціями. Обґрунтування та оцінка ефективності реальних інвестиційних проектів. Техніка залучення кредитних ресурсів для реалізації міжнародних підприємницьких проектів.

12.2. Нормативно-правова база системи управління іноземним інвестуванням в Україні.

Права та обов'язки суб'єктів інвестиційних відносин. Закони та нормативно-правові акти про іноземні інвестиції. Правові ознаки іноземних суб'єктів інвестиційної діяльності. Класифікація іноземних інвестицій. Форми здійснення іноземних інвестицій. Стимулювання та захист іноземних інвестицій.

12.3. Організація управління іноземним інвестуванням на рівні держави та підприємства.

Цілі та основні завдання регулювання інвестиційної діяльності в Україні. Структура системи координації інвестиційної діяльності в Україні. Методи та організаційні форми управління процесом іноземного інвестування господарських організацій. Формування інвестиційної стратегії підприємства. Оперативне управління інвестиційним портфелем.

Тема 13. Особливості керівництва в міжнародних компаніях та забезпечення ефективності діяльності її багатонаціонального колективу

Ключові слова: кадрова політика міжнародної компанії, етноцентризм, поліцентризм, регіоцентризм, геоцентризм, міжнародний колектив, колектив-команда, робоча команда, управлінська команда, проектна група, адаптація кадрів.

13.1. Кадрова політика міжнародної компанії.

Визначення понять "колектив", "колектив-команда", "робоча команда", "управлінська команда", "кадрова політика" міжнародної компанії. Проведення кадрової політики відповідно до стратегії розвитку міжнародної економічної діяльності. Формування проектної групи за методом SMART. Основні підходи до формування міжнародного колективу компанії: етноцентризм, поліцентризм, регіоцентризм, геоцентризм. Сучасна модель процесу формування міжнародного колективу компанії. Адаптація кадрів у міжнародному бізнесі.

13.2. Формування та організація діяльності управлінської команди міжнародної компанії.

Принципи формування та діяльності управлінської команди. Функції управлінської команди міжнародної компанії. Критерії відбору міжнародних менеджерів. Оцінка потенціалу управлінської команди та її керівника. аналіз результатів діяльності учасників управлінської команди міжнародної компанії. Особливості діяльності апарату управління на рівні штаб-квартири та філій міжнародної компанії.

13.3. Особливості керівництва міжнародною компанією та її філіями.

Характеристика стилів керівництва. Моделі керівника міжнародної компанії. Особливості керівництва людськими ресурсами в міжнародних компаніях. Керівництво формальними та неформальними групами в колективі міжнародної компанії. Особливості управління змінами та конфліктами в процесі діяльності міжнародної компанії. Організація процесу навчання співробітників міжнародної компанії.

Тема 14. Підвищення рівня культури та соціальної відповідальності міжнародного менеджменту

Ключові слова: організаційна культура, типологія культур, культурне середовища, культурні цінності, управління організаційною культу-

рою, культурні аспекти управління, етика, етичне ведення бізнесу, діловий етикет, міжнародний бізнес-етикет, навчання етичній поведінці, соціальна відповідальність, соціальна справедливість, соціальне партнерство, соціальне зобов'язання, соціальне реагування, соціальна чутливість.

14.1. Роль та значення організаційної культури в процесі вдосконалення міжнародного менеджменту.

Класична типологія культур. Принципи та методи управління організаційною культурою. Характеристика внутрішнього та зовнішнього культурного середовища міжнародної компанії. Специфічні культурні цінності міжнародних компаній. Культурні аспекти управління міжнародним бізнесом. Дослідження впливу культури країни-реципієнта на процес прийняття рішень міжнародними менеджерами. Вплив глобалізації на організаційну культуру.

14.2. Вплив етики на організаційну культуру суб'єкта міжнародної економічної діяльності.

Основні характеристики етичного ведення міжнародного бізнесу. Урахування національних стереотипів у процесі діяльності міжнародного менеджера. Основні категорії, що визначають моральний портрет фірми: соціальна відповідальність, етика бізнесу, діловий етикет. Особливості міжнародного бізнес-етикету. Принципи бізнес-етикету та правила етичної поведінки у сфері міжнародної економічної діяльності. Організація навчання етичній поведінці керівників та підлеглих.

14.3. Самостійність господарської організації та соціальна відповідальність міжнародного менеджменту.

Ознаки самостійності міжнародної компанії. Сутність поняття "соціальна відповідальність", "соціальна справедливість", "соціальне партнерство". Рівні соціальної відповідальності: соціальне зобов'язання, соціальне реагування, соціальна чутливість. Відповідальність міжнародної компанії перед акціонерами, персоналом, покупцями, постачальниками, суспільством.

4. Плани лекцій

Змістовний модуль 1. Теоретичні засади управління міжнародним бізнесом

Тема 1. Сутність міжнародного бізнесу та міжнародного менеджменту

1.1. Основні риси міжнародного бізнесу та характеристика процесу його ведення.

1.2. *Інтерактивний маркетинг як концептуальна основа управління сучасним міжнародним бізнесом.*

1.3. *Сутність та структура системи міжнародного менеджменту.*

Література: [3; 11; 12; 14; 23; 34].

Тема 2. Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища міжнародного бізнесу

2.1. *Аналіз внутрішнього середовища міжнародної фірми.*

2.2. *Комплексний аналіз зовнішнього середовища міжнародного бізнесу.*

2.3. *Взаємодія факторів внутрішнього та зовнішнього середовища міжнародного бізнесу.*

Література: [2; 5; 13; 18; 36].

Тема 3. Дослідження процесу становлення глобального менеджменту

3.1. *Глобалізація як характерна риса сучасного бізнесу.*

3.2. *Вплив глобалізації на процес формування систем міжнародного менеджменту.*

3.3. *Побудова систем менеджменту вітчизняних підприємств відповідно до вимог міжнародних стандартів ISO.*

Література: [7; 11; 12; 19; 33; 34].

Тема 4. Інноваційно-технологічна політика міжнародної фірми

4.1. *Сучасні підходи до розробки та здійснення технологічної політики міжнародної фірми.*

4.2. *Планування та організація міжнародних НДДКР.*

4.3. *Організація трансферу технологій та сучасних методів управління бізнесом.*

Література: [1; 3; 16; 26; 37].

Тема 5. Форми та методи здійснення міжнародних комерційних операцій

5.1. *Міжнародні організації та інститути сприяння розвитку міжнародної торгівлі.*

5.2. Основні характеристики.

5.3. Регламентация міжнародних комерційних операцій.

Література: [7; 11; 13; 18].

Тема 6. Комунікаційно-інформаційні процеси у сфері управління міжнародною економічною діяльністю

6.1. Науковий підхід до забезпечення ефективності комунікаційно-інформаційних процесів.

6.2. Особливості комунікаційного процесу в системі міжнародного менеджменту.

6.3. Впровадження систем інформаційного менеджменту у сферу міжнародної діяльності господарських організацій.

Література: [1; 2; 19; 28; 35].

Тема 7. Прийняття рішень у процесі управління міжнародним бізнесом

7.1. Принципи та методи прийняття управлінських рішень у сфері міжнародного бізнесу.

7.2. Технологія прийняття управлінських рішень у сфері міжнародного бізнесу.

7.3. Економіко-математичне моделювання в процесі прийняття та реалізації управлінських рішень.

Література: [4; 8; 28; 31; 37].

Змістовний модуль 2. Основні функції міжнародного менеджменту та напрями його вдосконалення

Тема 8. Планування міжнародної економічної діяльності

8.1. Структура планів у системі міжнародного менеджменту.

8.2. Розробка стратегій розвитку міжнародного бізнесу господарських організацій.

8.3. Етапи розробки та реалізації стратегічних планів міжнародної економічної діяльності.

Література: [4; 5; 16; 21; 37].

Тема 9. Організація міжнародної економічної діяльності

9.1. Організація виходу суб'єкта господарювання на нові міжнародні ринки.

9.2. Організаційні структури управління міжнародним бізнесом суб'єктів господарювання.

9.3. Методи та форми функціонування інтегрованих структур міжнародного бізнесу.

Література: [1; 3; 26; 28].

Тема 10. Мотивація та контроль міжнародної економічної діяльності

10.1. Мотиваційний механізм у системі міжнародного менеджменту.

10.2. Місце та роль функції контролю в системі міжнародного менеджменту.

10.3. Особливості організації аудиту та складання звітів у міжнародній корпорації.

Література: [8; 11; 15; 19; 35].

Тема 11. Фінансиаризація міжнародного менеджменту

11.1. Основні концептуальні положення міжнародного фінансового менеджменту.

11.2. Структура міжнародного фінансового менеджменту.

11.3. Валютне регулювання та оперування цінними паперами суб'єкта господарювання на міжнародних ринках.

Література: [3; 11; 25; 27].

Тема 12. Управління процесом іноземного інвестування програм розвитку вітчизняного виробництва

12.1. Науковий підхід до формування системи управління інвестиціями у сфері міжнародної діяльності підприємств.

12.2. Нормативно-правова база системи управління іноземним інвестуванням в Україні.

12.3. Організація управління іноземним інвестуванням на рівні держави та підприємства.

Література: [4; 7; 25; 27].

Тема 13. Особливості керівництва в міжнародних компаніях та забезпечення ефективності діяльності її багатонаціонального колективу

13.1. Кадрова політика міжнародної компанії.

13.2. Формування та організація діяльності управлінської команди міжнародної компанії.

13.3. Особливості керівництва міжнародною компанією та її філіями.

Література: [3; 8; 14; 23; 35].

Тема 14. Підвищення рівня культури та соціальної відповідальності міжнародного менеджменту

14.1. Роль та значення організаційної культури в процесі вдосконалення міжнародного менеджменту.

14.2. Вплив етики на організаційну культуру суб'єкта міжнародної економічної діяльності.

14.3. Самостійність господарської організації та соціальна відповідальність міжнародного менеджменту.

Література: [2; 10; 30; 31; 35].

5. Плани семінарських (практичних) занять

Семінарське заняття – це форма організації процесу, спрямована на поглиблене вивчення програмного матеріалу та контроль рівня його засвоєння.

Організація семінарського заняття здійснюється у формі підготовки та обговорення рефератів, доповідей, виступів та дискусій за темами дисципліни, у перебігу яких викладачем виявляється та оцінюється творча активність студентів, їх уміння формувати теоретичні положення, давати їм власну інтерпретацію та визначати свою позицію. Оцінки рівня підготованості студента з кожного семінарського заняття вносяться викладачем у відповідний журнал і слугують основою для визначення

зваженої загальної (підсумкової) оцінки рівня опанування студентом програмного матеріалу з даної навчальної дисципліни.

Практичне заняття – це форма навчального процесу, спрямованого на детальний аналіз студентами під керівництвом викладача окремих теоретичних положень навчальної дисципліни та формування вмінь і навичок студентів до їх практичного застосування шляхом виконання практичних завдань та розв'язання управлінських (конкурентних) ситуацій. Проведення практичного заняття ґрунтується на попередньо підготовленому методичному матеріалі – тестах (для виявлення рівня засвоєння студентами теоретичних положень) та завданнях різної складності (для оцінки вмінь і навичок студентів до практичного використання програмного матеріалу дисципліни).

У перебігу практичного заняття здійснюється: попередній контроль знань, умінь і навичок студентів; постановка загальної проблеми викладачем та її обговорення за участю студентів, вирішення завдань з їх обговоренням; розв'язування контрольних завдань, їх перевірка та оцінювання.

На занятті студент, відповідно до даного плану, має виконати певні завдання:

- 1) звітувати про хід самостійної роботи;
- 2) виявити свої знання та вміння відповідно до теми курсу та навчальних питань за планом заняття;
- 3) проаналізувати управлінські ситуації та знайти науково обґрунтоване їх вирішення;
- 4) дати відповідь на контрольні запитання та виконати тести;
- 5) надати результати виконання етапу індивідуального навчально-дослідного завдання.

Плани занять наведено у табл. 5.

Змістовний модуль 1. Теоретичні засади управління міжнародним бізнесом

Заняття 1 (семінарське). Тема 2. Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища міжнародного бізнесу.

План заняття

№ п/п	Зміст заняття	Час, хв.	Форма проведення
1	Перевірка готовності студентів до заняття, вступне слово викладача	5	Методичні настанови
2	Навчальні питання: 1. Сутність, об'єкт, предмет та загальні цілі міжнародного менеджменту. 2. Аналіз зовнішнього середовища міжнародного менеджменту. 3. Структура системи міжнародного менеджменту	15	Відповіді, обговорення, пояснення, консультації
3	Наукова доповідь та захист рефератів студентами	20	Обговорення
4	Розгляд управлінських ситуацій, подання поточних результатів розробки бізнес-планів розвитку міжнародного бізнесу	35	Аналіз, рекомендації, консультації
5	Відповіді на контрольні запитання	10	Відповіді студентів
6	Підведення підсумків, оцінювання знань та вмінь студентів, видача завдань, рекомендації для самопідготовки та індивідуальної роботи студента, закінчення занять	5	Оголошення результатів заняття

Примітка. Структура планів усіх наступних занять є аналогічною структурі плану першого заняття.

Заняття 2 (семінарське). Тема 3. Дослідження процесу становлення глобального менеджменту.

Навчальні питання:

1. Розвиток процесу глобалізації міжнародного бізнесу.
2. Фактори глобалізації виробництва.
3. Приведення основних цілей та функцій менеджменту відповідно до процесу технологічної глобалізації.

Заняття 3 (семінарське). Тема 5. Форми та методи здійснення міжнародних комерційних операцій.

Навчальні питання:

1. Міжнародні організації, що сприяють розвитку системи світогосподарських зв'язків.

2. Форми та методи міжнародної торгівлі.
3. Фактори підвищення ефективності зовнішньоторгівельних операцій.

Заняття 4 (семінарське). Тема 7. Прийняття рішень у процесі управління міжнародним бізнесом.

Навчальні питання:

1. Сутність та роль комунікації у сфері міжнародного бізнесу.
2. Форми та методи прийняття управлінських рішень у системі міжнародного менеджменту.
3. Застосування економіко-математичних методів прогнозування в процесі прийняття управлінських рішень.

Змістовний модуль 2. Основні функції міжнародного менеджменту та напрямки його вдосконалення

Заняття 5 (практичне). Тема 8. Планування міжнародної економічної діяльності.

Навчальні питання:

1. Класифікація стратегій розвитку міжнародного бізнесу.
2. Обґрунтований вибір стратегій та стратегічне планування розвитку міжнародного бізнесу.
3. Реалізація стратегічних планів суб'єкта господарювання у сфері міжнародного бізнесу.

Заняття 6 (практичне). Тема 9. Організація міжнародної економічної діяльності.

Навчальні питання:

1. Організаційні форми сучасної міжнародної кооперації.
2. Форми та методи діяльності інтегрованих банківських структур.
3. Напрями підвищення ефективності організаційних структур управління міжнародним бізнесом.

Заняття 7 (практичне). Тема 10. Мотивація та контроль міжнародної економічної діяльності.

Навчальні питання:

1. Специфічні методи контролю у системі міжнародного менеджменту.
2. Принципи та методи організації аудиту діяльності міжнародних корпорацій (закордонний досвід).
3. Побудова шкал стимулювання менеджерів міжнародної компанії.

Заняття 8 (семінарське). Тема 11. Фінансиаризація міжнародного менеджменту.

Навчальні питання:

1. Аналіз поточного фінансового стану міжнародної фірми.
2. Організація процесу складання та контролю виконання бюджету міжнародної фірми.
3. Методи фінансування, розрахунків та обліку при здійсненні експортно-імпортних операцій.

Заняття 9 (семінарське). Тема 12. Управління процесом іноземного інвестування програм розвитку вітчизняного виробництва.

Навчальні питання:

1. Основні мотиви залучення іноземних інвестицій підприємствами.
2. Організація управління іноземним інвестуванням на рівні держави та підприємства.
3. Оперативне управління інвестиційним портфелем.

На останньому семінарському (практичному) занятті здійснюється підведення підсумків, оцінювання знань та вмінь студентів щодо вивчення дисципліни.

6. Самостійна робота студентів

Успішному засвоєнню програмного матеріалу з навчальної дисципліни сприяє самостійна робота студентів – вивчення вітчизняної та закордонної спеціальної економічної літератури, нормативних актів з питань зовнішньоекономічної діяльності підприємств і експортно-імпортного регулювання, статистичних матеріалів.

Основними видами самостійної роботи студента є:

1. Вивчення лекційного матеріалу.
2. Вивчення рекомендованої літератури.
3. Вивчення основних термінів і понять за темами дисципліни.
4. Підготовка до семінарських і практичних занять, дискусій, тестування.
5. Виконання та захист рефератів (рекомендується здійснювати вибір тем рефератів згідно з питаннями для самостійного опрацювання).
6. Контрольна перевірка кожним студентом своїх знань згідно із запитаннями для самодіагностики.

Питання для самостійного опрацювання

Змістовний модуль 1. Теоретичні засади управління міжнародним бізнесом

Тема 1. Суть міжнародного бізнесу та міжнародного менеджменту

1. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.
2. Цілі та основні завдання управління інноваційним розвитком у сфері міжнародного бізнесу.
3. Структура системи міжнародного менеджменту.

Література: [3; 11; 12; 14; 23; 34].

Тема 2. Аналіз внутрішнього та зовнішнього середовища міжнародного бізнесу

1. Конкурентний аналіз галузі у своїй країні та за її кордонами.
2. Ситуаційний аналіз міжнародного бізнесу суб'єкта господарювання.
3. Оцінка рівня розвиненості інфраструктури міжнародного бізнесу.

Література: [2; 5; 13; 18; 36].

Тема 3. Дослідження процесу становлення глобального менеджменту

1. Вплив глобалізації на процес формування системи міжнародного менеджменту.
2. Вплив глобалізації на корпоративну культуру.
3. Технологічна глобалізація як характерна риса сучасного бізнесу.

Література: [7; 11; 17; 19; 33; 36].

Тема 4. Інноваційно-технологічна політика міжнародної фірми

1. Цілі та основні завдання сучасної технологічної політики міжнародної корпорації.
2. Комерційні форми передачі технологій у сфері зовнішньоекономічних зв'язків.
3. Планування та організація міжнародних НДДКР.

Література: [1; 3; 16; 26; 37].

Тема 5. Форми та методи здійснення міжнародних комерційних операцій

1. Організаційні форми торгівлі на міжнародному ринку.
2. Франчайзинг як ефективна форма партнерства із закордонними фірмами.

3. Управління контрактною діяльністю та практика ведення комерційних переговорів.

Література: [7; 11; 12; 18].

Тема 6. Комунікаційно-інформаційні процеси у сфері управління міжнародною економічною діяльністю

1. Управління змінами та ефективністю у процесі діяльності міжнародної компанії.

2. Планування та організація комунікаційного процесу у сфері зовнішньоекономічних зв'язків підприємства.

3. Вимоги до менеджерів міжнародної компанії.

Література: [1; 2; 19; 28; 35].

Тема 7. Прийняття рішень у процесі управління міжнародним бізнесом

1. Методи економічного обґрунтування управлінських рішень у системі міжнародного менеджменту.

2. Прийняття управлінських рішень за принципами міжнародного маркетингу.

3. Приклади застосування економіко-математичних моделей у системі міжнародного менеджменту.

Література: [4; 8; 28; 31; 37].

Змістовний модуль 2. Основні функції міжнародного менеджменту та напрями його вдосконалення

Тема 8. Планування міжнародної економічної діяльності

1. Розробка стратегічного плану та бізнес-плану суб'єкта господарювання у сфері міжнародного бізнесу.

2. Розробка та контроль виконання бюджету міжнародної фірми (компанії).

3. Застосування концепції "управління за цілями" у процесі досягнення конкурентних переваг у сфері міжнародного бізнесу.

Література: [4; 5; 16; 21; 37].

Тема 9. Організація міжнародної економічної діяльності

1. Стратегічні переваги та недоліки різних типів організаційних структур управління міжнародним бізнесом.

2. Мотивація створення багатонаціональних корпорацій та фактори впливу на їх розвиток.

3. Принципи та форми організації міжнародних фінансово-промислових груп.

Література: [1; 3; 26; 28].

Тема 10. Мотивація та контроль міжнародної економічної діяльності

1. Розробка бюджету міжнародної компанії як основи для контролю за використанням ресурсів: людських, матеріальних, фінансових.

2. Процес стратегічного та оперативного контролю діяльності міжнародної компанії та її підрозділів.

3. Стимулювання діяльності учасників управлінської команди міжнародної компанії.

Література: [8; 11; 15; 19; 35].

Тема 11. Фінансиаризація міжнародного менеджменту

1. Місце та роль міжнародного фінансового менеджменту у загальній системі управління підприємством.

2. Основні підходи до вирішення завдань підвищення прибутку міжнародної фірми (компанії).

3. Управління валютно-економічними ризиками підприємства.

Література: [3; 11; 25; 27].

Тема 12. Управління процесом іноземного інвестування програм розвитку вітчизняного виробництва

1. Правовий статус і порядок діяльності підприємств з іноземними інвестиціями.

2. Методи та організаційні форми управління інвестиційними операціями у сфері міжнародного бізнесу.

3. Обґрунтування та оцінка ефективності реальних інвестиційних проектів у сфері міжнародного бізнесу.

Література: [4; 7; 25; 27].

Тема 13. Особливості керування в міжнародних компаніях та забезпечення ефективності діяльності її багатонаціонального колективу

1. Основні напрями підвищення ефективності управління персоналом міжнародної компанії.

2. Принципи та методи формування управлінської команди міжнародної компанії.

3. Оцінювання результатів діяльності учасників управлінської команди міжнародної компанії.

Література: [3; 8; 14; 23; 35].

Тема 14. Підвищення рівня культури та соціальної відповідальності міжнародного менеджменту

1. Підходи до формування корпоративної культури міжнародної компанії.

2. Моральний портрет міжнародної фірми: соціальна відповідальність, етика бізнесу, діловий етикет.

3. Відповідальність менеджменту міжнародної компанії перед акціонерами, персоналом корпорації, покупцями, постачальниками, суспільством.

Література: [2; 10; 30; 31; 35].

7. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативна робота – це вид навчальної роботи викладача зі студентами, який здійснюється за графіком індивідуально-консультативної роботи у формі: індивідуальних занять, консультацій, перевірки та захисту завдань, що внесені на поточний контроль тощо.

Формами організації індивідуально-консультативної роботи з дисципліни є:

1. **Індивідуальні заняття**, які проводяться викладачем з окремими студентами з метою підвищення рівня їх теоретичної підготовки та розвитку індивідуальних творчих здібностей.

2. **Індивідуальні** (у формі запитання – відповідь) **та групові** (розгляд типових управлінських (конкурентних) ситуацій) **консультації**, у перебігу яких студент засвоює те чи інше теоретичне положення або набуває навичок його практичного застосування.

3. **Індивідуальний захист** (подання) **робіт** виконаних студентами з метою визначення рівня засвоєння програмного матеріалу та його оцінки.

8. Методики активізації процесу навчання

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування таких навчальних технологій, як: проблемні лекції, робота у малих групах;

семінари-дискусії; мозкові атаки; кейс-метод; ділові та рольові ігри; банки візуального супроводження (табл. 6).

Таблиця 6

Використання навчальних технологій для активізації процесу навчання

Методики активізації процесу навчання	Вид занять, де використовується методика
1	2
<p>Проблемні лекції спрямовано на розвиток логічного мислення студентів, коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студента концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів з роздачею студентам під час лекцій друкованого матеріалу та виділенням головних висновків з питань, які розглядаються. При читанні лекцій студентам даються питання для самостійного розмірковування, на які лектор відповідає сам, не чекаючи відповідей студентів. Така система примушує студентів сконцентруватися та почати активно мислити у пошуках правильної відповіді</p>	<p>Проблемна лекція з питання: "Дослідження процесу становлення глобального менеджменту" (тема 3)</p>
<p>Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування</p>	<p>Робота в малих групах при розгляді питання "Форми та методи прийняття управлінських рішень у системі міжнародного менеджменту" (семінарське заняття 4)</p>
<p>Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють уміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів</p>	<p>Проблемне повідомлення та дискусія з питання: "Фактори підвищення ефективності зовнішньоторговельних операцій" (семінарське заняття 3)</p>
<p>Мозкові атаки – метод розв'язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити якомога більшу кількість ідей за дуже обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію</p>	<p>Мозкова атака щодо обґрунтування вибору стратегій розвитку міжнародного бізнесу (практичне заняття 5)</p>

1	2
Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу	Проблемна ситуація "Реалізація стратегічних планів суб'єкта господарювання у сфері міжнародного бізнесу" (практичне заняття 5)
Презентація – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів і послуг	Презентація результатів побудови шкал стимулювання менеджерів міжнародних компаній (практичне заняття 7)
Дидактичні ігри – метод імітації (наслідування, відображення) прийняття управлінських рішень у різноманітних ситуаціях шляхом програвання (розігрування) за правилами, які вже розроблено, або виробляється самими учасниками	Напрями підвищення ефективності організаційних структур управління міжнародним бізнесом (тема 6)
Банки візуального супроводження сприяють активізації творчого сприйняття змісту дисципліни за допомогою наочності	Формування системи оперативного управління інвестиційним портфелем на основі використання комп'ютерних програм (семінарське заняття 9)

9. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів

Система оцінювання знань, умінь та навичок студентів охоплює всі види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські та практичні заняття, а також самостійну роботу та виконання індивідуальних завдань.

Контрольні заходи включають поточний і підсумковий контроль.

Перевірка та оцінювання знань студентів здійснюється в таких формах:

1. Оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять.
2. Оцінка рівня виконання індивідуального завдання.
3. Проведення проміжного тестування.
4. Проведення поточного модульного контролю.
5. Проведення підсумкового письмового іспиту.

Порядок поточного оцінювання знань студентів наведено нижче.

Оцінювання знань під час семінарських і практичних занять має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

а) систематичність, активність та результативність роботи протягом семестру щодо вивчення та засвоєння програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;

б) рівень виконання студентом завдань для самостійного опрацювання;

в) рівень виконання студентом модульних завдань.

Контроль систематичного виконання самостійної роботи та активності на семінарських та практичних заняттях. Оцінювання проводиться за 12 бальною шкалою за такими критеріями:

1) розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

2) ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни;

3) знайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

4) уміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків при виконанні завдань, винесених для самостійного опрацювання, та завдань, винесених на розгляд в аудиторії;

5) логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

Оцінка "відмінно" (10, 11 або 12 балів) ставиться за умови відповідності виконаного завдання студента або його усної відповіді всім п'ятьом зазначеним критеріям. Відсутність тієї або іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

При оцінюванні практичних завдань увага також приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу).

Проміжний тестовий контроль проводиться двічі за семестр. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань студентів з теоретичних питань навчальної дисципліни.

Тестове завдання містить 20 запитань одиничного і множинного вибору щодо перевірки знань основних категорій навчальної дисципліни.

Для оцінювання рівня відповідей студентів на тестові завдання використовуються такі критерії: оцінка "відмінно" – 91 – 100 % правильних

відповідей; оцінка "добре" – 76 – 90 % правильних відповідей; оцінка "задовільно" – 55 – 75 % правильних відповідей; оцінка "незадовільно" – менше, ніж 55 % правильних відповідей.

Тести для проміжного контролю обираються із загального переліку тестів за відповідними модулями.

Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах навчальної дисципліни та згруповані за двома модулями, кожен з яких складається з тестових завдань різного рівня складності.

Формат тестових завдань поділяється на:

завдання закритої форми із запропонованими відповідями, із яких вибирають одну правильну;

завдання відкритої (форми з вільно конструйованими відповідями).

Тестові завдання розрізняються за принципом побудови відповіді.

I. *Альтернативні* тестові завдання передбачають наявність двох варіантів відповіді типу "так – ні"; "правильно – неправильно" тощо. Їх використовують для перевірки правильності вибору або прийняття рішення в згорнутій формі.

II. Тестові завдання на відновлення відповідності частин становлять модифікацію тестових завдань з множинним вибором і подаються у вигляді двох чи більше колонок слів, фраз, графічних зображень, цифрових або літерних позначень тощо.

III. Тестові завдання на порівняння і протиставлення (на аналіз взаємозв'язку) рекомендуються для перевірки вмінь виявляти розпізнавальні ознаки різних явищ, ситуацій тощо.

IV. Тестові завдання з множинними відповідями "правильно – неправильно" передбачають, що відповіді або рішення можуть бути тільки правильними або неправильними. За ними тестується глибина знань, розуміння різних аспектів явищ, процесів тощо.

V. Тестові завдання на визначення причинної залежності використовуються при необхідності перевірки розуміння певної причинної залежності між двома явищами. Спочатку необхідно визначити, правильне чи неправильне кожне з двох тверджень окремо, а лише потім, якщо обидва неправильні, визначити, правильна чи неправильна причинна залежність між ними.

VI. Тестові завдання на відтворення правильної послідовності, які потребують переструктурування даних або елементів будь-якої комбінації, використовуються в разі тестування вмінь та знань правильної

послідовності дій (нормативної діяльності), алгоритмів діяльності, технологічних прийомів тощо, а також знань загальноприйнятих формулювань визначень, правил, законів, фрагментів нормативних документів та ін.

VII. Тестові завдання відкритого типу передбачають вільні відповіді тестованих та є завданнями без запропонованих варіантів відповідей і використовуються для виявлення знань термінів, визначень, понять і т. д.

Проведення поточно-модульного контролю. Поточно-модульний контроль здійснюється та оцінюється за двома складовими: практичний модульний контроль і лекційний модульний контроль. Оцінка за практичну складову модульного контролю виставляється за результатами оцінювання знань студента під час семінарських і практичних занять, виконання індивідуального завдання та проміжного тестового контролю згідно з графіком навчального процесу.

Лекційний модульний контроль здійснюється у письмовій формі за відповідними білетами. Білет складається з трьох завдань: стереотипного, діагностичного, евристичного. Кожне завдання модульного контролю оцінюється окремо. Загальна оцінка розраховується як зважена сума оцінок за кожне завдання.

Якщо виконання одного із завдань оцінено на "один, два, або три бали", то загальна оцінка не може бути вищою за "шість балів".

Для підведення підсумків роботи студентів із змістовного модуля виставляється підсумкова оцінка з поточно-модульного контролю, яка враховує оцінки за практичний модульний контроль і лекційний модульний контроль і визначається як середнє арифметичне таких оцінок.

Лекційний модульний контроль здійснюється в письмовій формі за відповідними картками.

Зразок картки модульної роботи

студента першого року магістерської підготовки
з навчальної дисципліни "Міжнародний менеджмент"

1. Стереотипне завдання

Поясніть особливості розробки стратегічних, тактичних та оперативних планів експорту продукції за формами "товар-країна" та "країна-товар" (*покажіть приклад застосування економіко-математичних моделей та комп'ютерних технологій при виконанні даного завдання*).

2. Діагностичне завдання

Наведіть визначення понять, що підкреслені; проаналізуйте проблемну ситуацію, що склалася в процесі діяльності міжнародної фірми; з урахуванням особливостей даної ситуації запропонуйте заходи щодо підвищення ефективності міжнародного менеджменту вітчизняних підприємств.

Проблемна ситуація

З'являється все більше компаній, які доручають здійснення окремих стадій виробництва та випуск кінцевого продукту іншим фірмам, направляючи свої основні зусилля на вирішення найбільш важливих для даної фірми проблем, таких, як: визначення концепції проекту, проведення маркетингових досліджень, аутсорсинг. Наприклад, особливо сприятливий клімат для субконтракту склався у сфері виробництва електронної техніки. Розвитку субконтрактної форми виробничої кооперації сприяє мережа Інтернет. З її допомогою організації-замовники віртуально інтегруються зі своїми постачальниками. Компанії, що спеціалізуються на субконтракті мають більш низькі витрати виробництва.

Поясніть, у виробництві якої продукції, на вашу думку, склалися найбільш сприятливі умови для розвитку субконтракту? Чому розвитку субконтрактного виробництва сприяє Інтернет? Чи знижується ризик для фірм, які є учасниками субконтрактних відносин? Які є переваги субконтракту порівняно з традиційними формами виробничої кооперації?

3. Евристичне завдання

Вимоги до виконання: лаконічно поясніть сутність термінів та понять, що підкреслені; спрогнозуйте ситуацію, яка може скластися у сфері міжнародної діяльності, коли:

цілі та завдання міжнародної компанії не співпадають з інтересами країни базування та країни, що приймає;

міжнародні менеджери не мають відповідної кваліфікації для побудови та функціонування адаптивної (матричної) організаційної структури управління міжнародною економічною діяльністю.

На основі креативного підходу знайдіть шляхи розв'язання наведених проблем та запропонуйте заходи щодо підвищення ефективності міжнародного менеджменту вітчизняних підприємств. Відповідь має бути науково обґрунтованою та розгорнутою.

Нижче наведено критерії оцінки знань та вмінь студента на основі виконаного ним у письмовій формі завдання для лекційного модульного контролю.

Критерії оцінки знань та вмінь студента на основі виконаного ним у письмовій формі завдання для лекційного модульного контролю з навчальної дисципліни.

1. Стереотипне завдання

Оцінка 12 балів ставиться за:

глибоке засвоєння програмного матеріалу, що підтверджено знанням літератури та інших наукових джерел за спеціальністю, правильне розуміння стану економіки з урахуванням статистичних даних, чітке володіння понятійним апаратом та інструментарієм для управління діяльністю господарської організації; особистий творчий підхід до вирішення проблем згідно з екзаменаційним завданням;

результати науково-дослідної роботи студента, в тому числі власні наукові публікації, участь у науково-практичних конференціях та конкурсах студентських робіт, що доведено відповідями;

доведене у відповіді реальне застосування під час навчання економіко-математичних методів та комп'ютерних програм для підвищення ефективності та результативності менеджменту.

Відповідь має бути науково обґрунтованою та повною, оформленою акуратно, логічно та послідовно, включати ілюстрації структур управління, графіків, моделей.

Оцінка 11 балів ставиться за:

глибоке засвоєння програмного матеріалу, що підтверджено знанням літератури та інших наукових джерел за спеціальністю, правильне розуміння стану економіки з урахуванням статистичних даних, чітке володіння понятійним апаратом та інструментарієм для управління діяльністю господарської організації; особистий творчий підхід до вирішення проблем згідно з екзаменаційним завданням;

наведення прикладу обґрунтованого застосування економіко-математичних моделей та комп'ютерних програм при виконанні даного завдання;

результати науково-дослідної роботи студента, в тому числі власні наукові публікації, участь у науково-практичних конференціях та конкурсах студентських робіт, що доведено відповідями.

Відповідь має бути науково обґрунтованою та повною, оформленою акуратно, логічно та послідовно, включати ілюстрації структур управління, графіків, моделей.

Оцінка 10 балів ставиться за:

глибоке засвоєння програмного матеріалу, що підтверджено знанням літератури та інших наукових джерел за спеціальністю, правильне

розуміння стану економіки з урахуванням статистичних даних, чітке володіння понятійним апаратом та інструментарієм для управління діяльністю господарської організації; особистий творчий підхід до вирішення проблем згідно з екзаменаційним завданням;

наведення прикладу обґрунтованого застосування економіко-математичних моделей та комп'ютерних програм при виконанні даного завдання;

допущення незначних випадкових погрешностей, які суттєво не впливають на повноту та змістовність відповіді.

Відповідь має бути науково обґрунтованою та повною, оформленою акуратно, логічно та послідовно, включати ілюстрації структур управління, графіків, моделей

Оцінка 9 балів ставиться за:

повне засвоєння програмного матеріалу, що підтверджено знанням літератури та інших наукових джерел за спеціальністю, правильне розуміння стану економіки з урахуванням статистичних даних, чітке володіння понятійним апаратом та інструментарієм для управління діяльністю господарської організації; особистий творчий підхід до вирішення проблем згідно з екзаменаційним завданням;

наведення прикладу обґрунтованого застосування економіко-математичних моделей та комп'ютерних програм при виконанні даного завдання;

правильний методичний підхід до викладення відповіді при недостатній повноті висновків і допущенні незначних неточностей.

Відповідь має бути науково обґрунтованою та повною, оформленою акуратно, логічно та послідовно, включати ілюстрації структур управління, графіків, моделей.

Оцінка 8 балів ставиться за:

достатньо повне засвоєння програмного матеріалу, що підтверджено знанням літератури та інших наукових джерел за спеціальністю, володіння понятійним апаратом та інструментарієм для управління діяльністю господарської організації;

доведення розуміння доцільності застосування певних економіко-математичних моделей та комп'ютерних програм при виконанні даного завдання;

правильний, в основному, методичний підхід до викладення відповіді при недостатній повноті висновків і допущенні неточностей.

Відповідь має бути науково обґрунтованою та повною, оформленою акуратно, логічно та послідовно, включати ілюстрації структур управління, графіків, моделей.

Оцінка 7 балів ставиться за:

достатнє засвоєння програмного матеріалу, що підтверджено знанням літератури та інших наукових джерел за спеціальністю, володіння понятійним апаратом та інструментарієм для управління діяльністю господарської організації;

правильний, в основному, методичний підхід до викладення відповіді при недостатній повноті висновків та допущенні неточностей;

відсутність акцентування уваги на доцільності застосування економіко-математичних моделей та комп'ютерних програм при виконанні даного завдання.

Відповідь має бути науково обґрунтованою та повною, оформленою акуратно, логічно та послідовно, включати ілюстрації структур управління, графіків, моделей.

Оцінка 6 балів ставиться:

за розуміння основних положень навчальної дисципліни;

часткове застосування теоретичних знань при виконанні з помилками екзаменаційного завдання;

нелогічне, непослідовне, неакуратне оформлення відповіді.

Оцінка 5 балів ставиться за:

розуміння основних положень навчальної дисципліни;

часткове застосування теоретичних знань при виконанні з істотними помилками екзаменаційного завдання;

нелогічне, непослідовне, неакуратне оформлення відповіді.

Оцінка 4 бали ставиться за:

розуміння основних положень навчальної дисципліни;

низький рівень теоретичних знань при виконанні екзаменаційного завдання;

виконання з істотними помилками завдання, що наведено в екзаменаційному білеті;

нелогічне, непослідовне, неакуратне оформлення відповіді.

Оцінка 3 бали ставиться за нерозуміння основних положень навчальної дисципліни.

Оцінка 2 бали ставиться за незадовільне опанування значної частини програмного матеріалу.

Оцінка 1 бал ставиться за невиконання завдання, що наведено в екзаменаційному білеті.

2. Діагностичне завдання

Оцінка 12 балів ставиться за вміння:

користуватися понятійним апаратом (наведення формулювань визначень трьох понять, що підкреслено в описанні ситуації);

проводити всебічний аналіз проблемної ситуації, що склалася в процесі діяльності господарської організації з урахуванням факторів її внутрішнього та зовнішнього середовища;

використовувати інструменти економічного аналізу, синтезу, діагностики;

розв'язувати проблемні ситуації у сфері діяльності господарської організації;

застосовувати креативний підхід до вирішення завдань менеджменту;

надавати науково обґрунтовані пропозиції щодо підвищення ефективності менеджменту вітчизняних підприємств;

застосовувати результати науково-дослідних робіт;

застосовувати економіко-математичні методи та відповідні комп'ютерні програми в процесі прийняття управлінських рішень.

Відповідь має бути науково обґрунтованою та повною, оформленою акуратно, логічно та послідовно, включати ілюстрації організаційних структур управління, графіків, моделей.

Оцінка 11 балів ставиться за вміння:

користуватися понятійним апаратом (наведення формулювань визначень трьох понять, що підкреслено в описанні ситуації);

проводити всебічний аналіз проблемної ситуації, що склалася в процесі діяльності господарської організації з урахуванням факторів її внутрішнього та зовнішнього середовища;

використовувати інструменти економічного аналізу, синтезу, діагностики;

розв'язувати проблемні ситуації у сфері діяльності господарської організації;

застосовувати креативний підхід до вирішення завдань менеджменту;

надавати науково обґрунтовані пропозиції щодо підвищення ефективності менеджменту вітчизняних підприємств;

застосовувати результати науково-дослідних робіт.

Відповідь має бути науково обґрунтованою та повною, оформленою акуратно, логічно та послідовно, включати ілюстрації організаційних структур управління, графіків, моделей.

Оцінка 10 балів ставиться за вміння:

користуватися понятійним апаратом (наведення формулювань визначень трьох понять, що підкреслено в описанні ситуації);

проводити всебічний аналіз проблемної ситуації, що склалася в процесі діяльності господарської організації з урахуванням факторів її внутрішнього та зовнішнього середовища;

використовувати інструменти економічного аналізу, синтезу, діагностики;

розв'язувати проблемні ситуації у сфері діяльності господарської організації;

застосовувати креативний підхід до вирішення завдань менеджменту;

надавати науково обґрунтовані пропозиції щодо підвищення ефективності менеджменту вітчизняних підприємств.

Відповідь має бути науково обґрунтованою та повною, оформленою акуратно, логічно та послідовно, включати ілюстрації організаційних структур управління, графіків, моделей.

Оцінка 9 балів ставиться за вміння:

користуватися понятійним апаратом (наведення формулювань визначень двох понять, що підкреслено в описанні ситуації);

проводити всебічний аналіз проблемної ситуації, що склалася в процесі діяльності господарської організації з урахуванням факторів її внутрішнього та зовнішнього середовища;

використовувати інструменти економічного аналізу, синтезу, діагностики;

розв'язувати проблемні ситуації у сфері діяльності господарської організації;

надавати науково обґрунтовані пропозиції щодо підвищення ефективності менеджменту вітчизняних підприємств.

Відповідь має бути науково обґрунтованою та повною, оформленою акуратно, логічно та послідовно, включати ілюстрації структур управління, графіків, моделей.

Оцінка 8 балів ставиться за вміння:

користуватися понятійним апаратом (наведення формулювання визначення одного поняття, що підкреслено в описанні ситуації);

проводити всебічний аналіз проблемної ситуації, що склалася в процесі діяльності господарської організації з урахуванням факторів її внутрішнього та зовнішнього середовища;

використовувати інструменти економічного аналізу, синтезу, діагностики;

розв'язувати проблемні ситуації у сфері діяльності господарської організації;

надавати науково обґрунтовані пропозиції щодо підвищення ефективності менеджменту вітчизняних підприємств.

Відповідь має бути науково обґрунтованою та повною, оформленою акуратно, логічно та послідовно, включати ілюстрації структур управління, графіків, моделей.

Оцінка 7 балів ставиться за вміння:

користуватися понятійним апаратом (не наведено формулювань визначень, що підкреслено в описанні ситуації);

проводити всебічний аналіз проблемної ситуації, що склалася в процесі діяльності господарської організації з урахуванням факторів її внутрішнього та зовнішнього середовища;

використовувати інструменти економічного аналізу, синтезу, діагностики;

розв'язувати проблемні ситуації у сфері діяльності господарської організації;

надавати науково обґрунтовані пропозиції щодо підвищення ефективності менеджменту вітчизняних підприємств.

Відповідь має бути науково обґрунтованою та повною, оформленою акуратно, логічно та послідовно, включати ілюстрації організаційних структур управління, графіків, моделей.

Оцінка 6 балів ставиться за вміння:

проводити аналіз проблемної ситуації, що склалася в процесі діяльності господарської організації з неповним урахуванням факторів її внутрішнього та зовнішнього середовища, при цьому студентом допущено істотні недоліки;

розв'язувати проблемні ситуації у сфері діяльності господарської організації за неповною аргументацією та помилками;

надавати пропозиції щодо підвищення ефективності менеджменту, при цьому недостатньо враховано вплив факторів внутрішнього та зовнішнього середовищ вітчизняних підприємств.

Відповідь оформлена недостатньо логічно, непослідовно, неакуратно.

Оцінка 5 балів ставиться за вміння:

проводити на задовільному рівні аналіз проблемної ситуації, що склалася в процесі діяльності господарської організації без системного

урахування факторів її внутрішнього та зовнішнього середовища, при цьому студентом допущено істотні недоліки;

розв'язувати проблемні ситуації у сфері діяльності господарської організації за неповною аргументацією та істотними помилками;

надавати пропозиції щодо підвищення ефективності менеджменту, при цьому недостатньо враховано вплив факторів внутрішнього та зовнішнього середовища вітчизняних підприємств.

Відповідь оформлена недостатньо логічно, непослідовно, неакуратно.

Оцінка 4 бали ставиться за вміння:

проводити на задовільному рівні аналіз проблемної ситуації, що склалася в процесі діяльності господарської організації міжнародної компанії без системного врахування факторів її внутрішнього та зовнішнього середовища, при цьому студентом допущено істотні недоліки;

розв'язувати проблемні ситуації у сфері міжнародної економічної діяльності господарської організації за неповною аргументацією та істотними помилками.

Відповідь оформлена недостатньо логічно, непослідовно, неакуратно.

Оцінка 3 бали ставиться за нерозуміння основних положень навчальної дисципліни та підходів до розв'язання проблемної ситуації.

Оцінка 2 бали ставиться за незадовільне опанування значної частини програмного матеріалу та підходів до розв'язання проблемної ситуації;

Оцінка 1 бал ставиться за невиконання завдання, що наведено в екзаменаційному білеті.

3. Евристичне завдання

Критерії оцінки знань та вмінь студента за виконання евристичного завдання аналогічні критеріям оцінки за виконання стереотипного завдання

Загальна оцінка за виконання завдань, що наведено у кожній з карток, встановлюються як середня арифметична трьох складових.

Для підведення підсумків роботи студентів з даної навчальної дисципліни виставляється загальна оцінка, яка враховує оцінки за кожним видом контролю і визначається як середнє арифметичне таких оцінок: дві оцінки поточно-модульного контролю за роботу протягом семестру та оцінка за результатами контролю, що здійснюється в письмовій формі за відповідними картками.

Підсумкова оцінка з дисципліни згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів Університету 7 конвертується в підсумкову оцінку за шкалою ECTS (табл. 7).

Таблиця 7

Переведення показників успішності знань студентів у систему оцінювання за шкалою ECTS

Відсоток студентів, які зазвичай успішно досягають відповідної оцінки	Оцінка за шкалою ECTS		Оцінка за 12-бальною шкалою ХНЕУ	Оцінка за національною шкалою
10	Відмінне виконання	A	12 – 11	відмінно
25	Вище середнього рівня	B	10	
30	Взагалі робота правильна, але з певною кількістю помилок	C	9 – 7	добре
25	Непогано, але зі значною кількістю помилок	D	6	задовільно
10	Виконання задовольняє мінімальні критерії	E	5 – 4	
–	Потрібне повторне перекладання	FX	3	незадовільно
–	Повторне вивчення дисципліни	F	2 – 1	

10. Рекомендована література

10.1. Основна

1. Білик Р. С. Міжнародний менеджмент : навч. посібн. / Р.С. Білик, Р. Р. Білик. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2010. – 320 с.

2. Лисица Н. М. Международный маркетинг : учебн. пособ. / Н. М. Лисица, В. Д. Рогожин, В. В. Юрченко. – Х. : Изд. дом "ИНЖЭК", 2004. – 176 с.

3. Международный менеджмент : учебник для вузов / под ред. С. Э. Пивоварова, Д. И. Баркана, Л. С. Тарасевича и др. – СПб : Изд. "Питер", 2000. – 624 с.

4. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : підручник / за ред. О. А. Кириченко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 518 с.

5. Менеджмент и маркетинг бизнеса в международных компаниях. – М. : Финансы и статистика, 2001. – 384 с.

6. Міжнародний бізнес: теорія і практика : монографія / Н. М. Лисиця, Я. О. Полякова, Л. В. Базалієва та ін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 140 с.
7. Міжнародний менеджмент : навч. посібн. / І. О. Піддубний, І. Е. Астахова, Л. М. Бондаренко та ін. / за редакцією проф. І. О. Піддубного. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2004. – 252 с.
8. Міжнародний менеджмент : навч. посібн. / П. І. Юхименко, Л. П. Гацька, М. В. Півторак та ін. – К. : Центр учбової літератури, 2011. – 488 с.
9. Спивак В. А. Корпоративная культура / В. А. Спивак. – СПб : Питер, 2001. – 352 с.
10. Уткин Э. А. Этика бизнеса : учебник для вузов / Э. А. Уткин. – М. : Изд. "Зерцало", 2000. – 256 с.
11. Черкасов В. І. Міжнародний менеджмент : конспект лекцій для студентів напряму підготовки 0501 "Економіка і підприємництво" всіх форм навчання / В. І. Черкасов. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 168 с.

10.2. Додаткова

12. Алексеев И. С. Внешнеэкономическая деятельность / И. С. Алексеев. – М. : Дашков и К°, 2009. – 304 с.
13. Баринов В. А. Внешнеэкономическая деятельность / В. А. Баринов. – М. : Форум, 2009. – 192 с.
14. Бестужева С. В. Міжнародні економічні відносини : навч. посібн. / С. В. Бестужева. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2009. – 384 с.
15. Гребельник О. П. Основи зовнішньоекономічної діяльності : підручник / О. П. Гребельник. – вид. 3-тє перероб. та допов. – Центр навч. літ., 2008. – 432 с.
16. Георгіаді Н. Г. Основи зовнішньоекономічної діяльності: теоретичні основи і прикладні аспекти : навч.-метод. посібн. / Н. Г. Георгіаді. – Львів. : Інтелект-Захід, 2006. – 260 с.
17. Державне управління і менеджмент : навчальний посібник у таблицях і схемах / Г. С. Одінцова, Г. І. Мостовий, О. Ю. Амосов та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г. С. Одінцової. – Х. : ХарРІУАДУ, 2002. – 492 с.
18. Зовнішньоекономічні операції і контракти : навч. посібн. / кол. авт. В. В. Козик, Л. А. Панкова, Я. С. Карп'як та ін. – К., 2004. – 608 с.
19. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : навч. посібн. / М. І. Дідківський. – К. : Знання, 2006. – 462 с.
20. Липов В. В. Міжнародна економіка: структурно-цивілізаційні основи розвитку : навч. посібн. / В. В. Липов. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2007. – 208 с.

21. Макогон Ю. В. Зовнішньоекономічна діяльність: організація, управління, прогнозування : підручник. – Донецьк : Альфа-прес, 2004. – 344 с.
22. Моделирование экономической динамики : учебное пособие / Клебанова Т. С., Дубровина Н. А., Полякова О. Ю та ін. – 2-е изд., стереотип. – Х. : Изд. дом "ИНЖЭК", 2005. – 244 с.
23. Овчинников Г. П. Международная экономика : учебн. пособие / Г. П Овчинников. – СПб : Изд-во Михайлова В. А. ; Изд. "Подиус", 1998. – 620 с.
24. Пазуха М. Д. Зовнішньоекономічна діяльність (загальні положення) / М. Д. Пазуха. – К. : Центр навч. літ-ри, 2008. – 230 с.
25. Резнікова Т. О. Міжнародні фінанси : навчальний посібник для студентів спеціальностей 8.050103, 8.050206 усіх форм навчання / Т. О. Резнікова. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2008. – 232 с.
26. Ростовский Ю. М. Внешнеэкономическая деятельность / Ю. М. Ростовский, В. Ю. Гречков. – М. : Магистр, 2008 – 592 с.
27. Руденко Л. В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції : підручник / Л. В. Руденко. – Вид. 2-ге, переробл. і допов. – К. : Центр навч. літ-ри, 2007. – 632 с.
28. Смитиенко Б. М. Внешнеэкономическая деятельность : учебник / Б. М. Смитиенко, В. К. Поспелов. – 6-е изд. – М. : Academia, 2009. – 304 с.
29. Сміяна Л. С. Правові основи зовнішньоекономічної діяльності / Л. С. Сміяна. – К. : КНТ, 2008. – 416 с.
30. Теоретичні основи конкурентної стратегії підприємства : монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, професора Іванова Ю. Б., д-ра екон. наук, професора Тищенко О. М. – Х. : ВД "ИНЖЕК", 2006. – 384 с.
31. Управління конкурентоспроможністю підприємства : підручник / Ю. Б. Іванов, М. О. Кизим, О. М. Тищенко та ін. –Х. : ВД "ИНЖЕК", 2010. – 320 с.
32. Хейвуд Дж. Брайан, Аутсорсинг: в поисках конкурентных преимуществ / Дж. Брайан Хейвуд ; пер. с англ. – М. : Изд. дом "Вильямс", 2002. – 176 с.
33. Grosse R. International Business and Government Relations in the 21st Century / R. Grosse. – Cambridge : Cambridge Academ, 2005. – 542 p.
34. Dunning J. The Globalization of Business / J. Dunning. – London : Routledge, 1993. – 342 p.
35. Homans J. Elementary and Industrial Behavior / J. Homans // Contemporary Sociological Theory – Englewood Cliffs, New Jersey : Rentice Hall, 1996. – P. 289–318.

36. Mastering Globalization Business. – London : Financial Times ; Pitman Publishing, 1999. – 367 p.

37. Parker B. Globalization and Business Practice: Managing Across Boundaries / B. Parker. – London : SAGE Publications Ltd, 1998. – 655 p.

10.3. Ресурси мережі Інтернет

38. Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada/kiiev.ua.

39. Господарський кодекс України. Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.

40. Державний комітет статистики. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

41. Динаміка промислового виробництва в Україні. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

42. ЄС [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.europra.eu.int.

43. Зовнішня торгівля України. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

44. Інститут міжнародної економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.iie.com.

45. Кабінет Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.kmu.gov.ua.

46. Лига Бизнес Информ. – Режим доступа : www.liga.net.

47. Міжнародна торгова палата [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.iccwbo.org.

48. Нормативные акты Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.nau.kiev.ua.

49. Право. Украина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.legal.com.ua/cgi-bin/matrix.cgi/pravo.html.

50. Про зовнішньоекономічну діяльність. Закон України. – Режим доступу : www.zakon.rada.gov.ua.

51. Річні звіти суб'єктів господарювання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.smida.gov.ua.

52. Світова організація торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.wto.org.

53. Украинское право. – Режим доступа : www.ukrpravo.com.

54. Центр зовнішньоекономічних зв'язків України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.biz-center.ua.

Зміст

Вступ	3
1. Кваліфікаційні вимоги до студентів	5
2. Тематичний план навчальної дисципліни	13
3. Зміст навчальної дисципліни за модулями та темами	15
4. Плани лекцій	28
5. Плани семінарських (практичних) занять	32
6. Самостійна робота студентів	36
7. Індивідуально-консультативна робота	40
8. Методики активізації процесу навчання	40
9. Система поточного та підсумкового контролю знань студентів	42
10. Рекомендована література	54

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

**Робоча програма
навчальної дисципліни
"МІЖНАРОДНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ"**

**для студентів спеціальності
8.03050301 "Міжнародна економіка"
всіх форм навчання**

Укладач **Черкасов Віктор Іванович**

Відповідальний за випуск **Піддубний І. О.**

Редактор **Пушкар І. П.**

Коректор **Мартовицька-Максимова В. А.**

План 2013 р. Поз. № 157.

Підп. до друку

Формат 60x90 1/16. Папір MultiCopy. Друк Riso.

Ум.-друк. арк. 3,75. Обл.-вид. арк. 4,69. Тираж

прим. Зам. №

Видавець і виготівник – видавництво ХНЕУ, 61166, м. Харків, пр. Леніна, 9а

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів видавничої справи

Дк № 481 від 13.06.2001 р.